ZE SMRTI DO ŽIVOTA

J 5,19-30

Co Otec činí, to Syn činí

První myšlenku tohoto textu můžeme vyjádřit slovy: Co Otec činí, to Syn činí. *„Ježíš jim řekl: ´Amen, amen, pravím vám: Syn nemůže sám od sebe činit nic než to, co vidí činit Otce. Co činí Otec, stejně činí i jeho Syn´“* (v. 19). Předně tu Ježíš hovoří o svém poměru k Bohu. Je jeho Synem. Syny Božími jsou ve SZ nazývány nebeské, andělské bytosti (Jb 1,6), Božím synem je nazýván také Davidův královský nástupce, o kterém Hospodin říká: *„Já mu budu Otcem a on mi bude synem“* (2S 7,14). Ale když hovoří o sobě jako Synu Božím, Synu svého Otce, Ježíš, je všem zřejmé, že tu jde o něco naprosto jiného, mimořádného, jedinečného. Ježíš není Synem Božím v odvozeném slova smyslu - jako součást jeho stvoření. On je vlastním Božím Synem. Tím, kdo je od věků v „náruči Otcově“ (J 1,18), který nebyl stvořen jako andělé či lidé; je od věků. A tento rozdíl si jeho posluchači moc dobře uvědomovali. Dobře cítili, že Ježíš nemluví o svém synovství v běžném slova smyslu, tedy že všichni lidé jsme přece synové a dcery Boží. Věděli, že Ježíš to takto nemyslí. Přímo to z toho čišelo, že se považuje za někoho, kdo je v jedinečném vztahu k Bohu. Ježíš se vyjadřoval tak, že mezi ním a Bohem je cosi nepopsatelně důvěrného, co není myslitelné u ostatních lidí, byť by to byl nejzbožnější farizej, kněz či král. Asi nejvýrazněji to Ježíš shrnul v kap. 10., kde řekl: *„Já a Otec jedno jsme“*.

A jak se to konkrétně projevovalo? *„Syn nemůže sám od sebe činit nic než to, co vidí činit Otce. Co činí Otec, stejně činí i jeho Syn.“* Je to srozumitelný obraz ze života. Otec zasvěcoval svého syna do života a často i do řemesla, které sám vykonával. Syn pak většinou přejímal povolání svého otce. Živnosti i zemědělství přecházela z otců na syny (zejména prvorozené). Otcové byli tedy na prvém místě mistry a učiteli svých synů. Co viděli a naučili se synové na svých otcích, to konali potom sami a předávali to zase dál. A jistě nejen řemesla a životní styl, ale i víru a tradice. Sepětí otců a synů bylo mnohem větší než dnes, kdy synové už jen málo vidí do práce svého otce. Otec ráno odejde, někde pracuje a večer se vrací domů. Syn většinu času svého otce nevidí. Jiné to bylo v dobách Ježíšových. Synové mohli své otce pozorovat a být s nimi mnohem intenzivněji. A Ježíš takto popisuje i svůj vztah s nebeským Otcem. Jistě se mnoho naučil i vyučil u svého pozemského pěstouna Josefa. Ale jako Syn Boží nemůže činit nic, než co vidí činit svého nebeského Otce. Vše, co Ježíš říká, je zároveň slovo Otce a vše, co Ježíš činí, jsou zároveň skutky jeho Otce. Proto mohl židům říci, když jej obvinili, že uzdravuje v sobotu: *„Můj Otec pracuje bez přestání, proto i já pracuji“* (v. 17). Boží prací, která je tu stejně tak v sobotu jako v úterý je to, že s láskou udržuje tento svět a celé stvoření a že neustále pracuje na záchraně člověka. A Ježíš nemůže jinak. Vždyť on byl k tomu poslán, aby nám lidem přinesl pomoc, záchranu, Boží lásku, odpuštění, aby nám daroval novu naději, nový život a nehodlal se v tom omezovat jen na všední dny. Možná by se to dalo říci i tak, že v jistém smyslu byla právě sobota tím nejvhodnějším dnem pro jeho skutky. Vždyť v něm jde o odpočinutí. A co jiného Ježíš svým uzdravováním a svým vyučováním lidem přinášel než-li právě nové odpočinutí. Odpočinutí od tíhy hříchů, bolestí, beznaděje, marnosti? Právě tím nakonec naplňoval pravý význam šabatu.

Otec i Syn křísí mrtvé

Ježíš tedy nejprve hovoří o tom, že činí jen to, co vidí u svého Otce. A to, co činí Otec vede vždy k záchraně člověka. Hezky to Ježíš podtrhl slovy o „vzkříšení z mrtvých“: *„Jako Otec mrtvé křísí a probouzí k životu, tak i Syn probouzí k životu, které chce“* (v. 21). Co činí Otec, to činí Syn. Otec křísí mrtvé, tak i Syn probouzí k životu. I takto bychom mohli popsat smysl Ježíšovy pozemské mise. Přišel proto, aby mrtvé probudil k životu. Idea nového života je naznačena už ve SZ. Např. ve vidění Ezechiele, který vidí údolí plné suchých lidských kostí, ale náhle jsou kosti obaleny masem a kůží a je do nich vdechnut nový život. Byl to obraz obnovy Božího lidu, Izraele, který byl zdecimován a odsunut do vyhnanství. Podobně Izajáš říká souženému Izraeli: *„Tvoji mrtví obživnou, má mrtvá těla vstanou! Probuďte se, plesejte, kdo přebýváte v prachu! Vždyť tvá rosa je rosou světel, porazíš i zemi stínů“* (Iz 26,19). Žalmista zase vyznává osobně: *„V moci podsvětí mě nezanecháš, nedopustíš, aby se tvůj věrný octl v jámě, stezku života mi dáváš poznat“* (Ž 16). Naděje zmrtvýchvstání je ve SZ ovšem spíše jen naznačena. Sz člověk se jen postupně a pomalu učil jasnějším představám toho, co bude „po smrti“. Věřil, že nemizí, že se nevypaří. Objevuje se zde představa šeólu, podsvětí, kde existence člověka pokračuje, ovšem již bez dřívější vitality. Také zmínky, že někdo byl uložen ke svým otcům neznamenají jen to, že by uložen do rodinné hrobky, ale že je v nějakém pokračujícím společenství se svými předky. Ale teprve v Kristu se stává vzkříšení plně centrem naděje a víry. Ježíš sám totiž zemřel, byl zabit, trpěl pro naše hříchy, ale třetího dne vstal z mrtvých k životu, který nepomíjí. On sám je tedy nositelem naděje nového života. Myšlenka vzkříšení není už v mlze, jak tomu bývalo ve SZ, ale svítí nám jasně z události velikonoční neděle.

První rovina vzkříšení

Vzkříšení má v učení Ježíšově a Nového zákona takovou dvojí rovinu. Mohli bychom jí vyjádřit slovy: *teď* a *potom.* Něco se děje už teď a něco teprve přijde. Ježíš sám to naznačil v našem textu. K tomu *nyní*: *„Amen, amen, pravím vám, kdo slyší mé slovo a věří tomu, který mě poslal, má život věčný a nepodléhá soudu, ale přešel již ze smrti do života“* (v. 24). Vzkříšení není jen něco, co nastane na konci času, při Kristově návratu. Je to něco, co začíná už teď, bez ohledu na to, že všichni ještě zestárneme a zemřeme. Moc vzkříšení, moc nového života, se s námi setkává, dotýká se nás již nyní. Kdo slyší mé slovo a věří tomu, kdo mě poslal, má život věčný. Již přešel ze smrti do života. To není věc budoucí. To je něco tady a teď. Nejen že jednou přejde ze smrti do života. Již přešel! Už se to stalo. Slyšet Kristovo slovo a uvěřit Bohu, uvěřit Kristu, to přináší nový život, moc vzkříšení. Vírou v Krista a jeho slovo se děje něco velmi důležitého. Není to vidět navenek. Ale přece se všechno mění. Naprosto se mění perspektiva. Mění se pro nás obrazně řečeno perspektiva „času i prostoru“ - z dočasného, pomíjivého se stává věčné (čas) a ze smrti jsme přešli do života (prostor). A o změně této perspektivy se rozhoduje zde a nyní. Cestu k věčnému životu a Božímu království Pán Ježíš popsal přesně a jasně: *„Kdo slyší mé slovo a věří tomu, který mě poslal, má život věčný a nepodléhá soudu, ale přešel již ze smrti do života.“* Kdo slyší a věří. To je klíč, který mění perspektivu. Z jedné strany pozorujeme, jak naše síly léty ubývají a neodvratně směřujeme ke smrti. Ale víra a slovo Kristovo sám zvěstují, že navzdory těmto silám zániku a zmaru už patříme jinému světu. A ani smrt na tom nic nezmění. „Má život věčný … přešel již ze smrti do života“ - to je slovo a ujištění Kristovo. Podobně o tom mluvil i ap. Pavel. Psal Efezským: *„Ale Bůh, bohatý v milosrdenství, z velké lásky, jíž si nás zamiloval,* ***probudil nás k životu*** *spolu s Kristem, když jsme byli mrtvi pro své hříchy. Milostí jste spaseni! Spolu s ním nás* ***vzkřísil*** *a spolu s ním* ***uvedl*** *na nebeský trůn v Kristu Ježíši“* (Ef 2,4-6). Je zajímavé všimnout si, jak i Pavel zde používá minulý čas: *probudil* nás k životu … spolu s Kristem nás *vzkřísil* a *uvedl* na nebeský trůn. Ap. Jan se o této naději podělil i ve svém prvním listě: *„Toto píšu vám, kteří věříte ve jméno Syna Božího, abyste věděli, že* ***máte*** *věčný život“* (1J 5,13). Zase nejen, že jednou budete mít, ale *máte* život věčný.

Všechna tato slova jsou velkým povzbuzením a ujištěním. Přináší pokoj a naději a sílu do života. V Kristu jsme našli smířeni s Bohem, Boží lásku, Boží blízkost a přijetí. A Ježíš nám říká, že jsou to dary, které už neskončí. Už nyní v nich smíme nacházet Boží sílu, moc a naději, i s tím ujištěním, že to, co zde začalo, jde s námi dál, až za brány smrtelnosti, až k věčnosti. V Kristu jsme i my přešli z smrti do života.

Druhá rovina vzkříšení

Tak to je jedna rovina na jaké hovoří Kristus a apoštolové o daru vzkříšení a nového života. Je to zkušenost, kterou - jistě v předjímce - ale přece s pevnou vírou a nadějí smíme okusit už zde a nyní. Věčný život není jen nadějí budoucnosti, ale začíná se už zde - a to tehdy, když uvěříme Kristu a jeho slovu. Tehdy se rodí to nové, co už nepomine. Tuto proměnu perspektivy vyjadřujeme také křtem, který symbolizuje smrt starého člověka a povstání k novému životu s Kristem. A tento život smrtí nekončí. Ale pak je tu ještě i ta druhá rovina vzkříšení. To je to, co vyznáme v Apoštolském vyznání víry: Těla z mrtvých vzkříšení. O tom Ježíš hovoří těmito slovy: *„ Amen, amen, pravím vám, přichází hodina, ano, už je tu, kdy mrtví uslyší hlas Božího Syna, a kteří uslyší, budou žít … přichází hodina, kdy všichni v hrobech uslyší jeho hlas a vyjdou; ti, kdo činili dobré, vstanou k životu, a ti, kdo činili zlé, vstanou k odsouzení“* (v. 25.28-29). Zde slyšíme o něčem, co je ještě věcí budoucnosti. To zde ještě není. Dosud podléháme smrti. A i když věříme, že po smrti nezůstáváme v nějakém vakuu, ale odcházíme ke svému Pánu, přece to není stav konečný a úplný. Musí přijít ještě těla z mrtvých vzkříšení, které vyhlížíme při Kristově návratu na konci časů. Bible napořád počítá s plností lidské existence, která zahrnuje i tělo. Bibli je cizí dualismus těla (materiální schránky) a duše. Někteří to tak viděli, že tělo jako vězení pro duši a že teprve oproštěním všeho tělesného se duše může rozletět k výšinám. Bible ovšem vyhlíží plnost existence i s těla z mrtvých vzkříšením. Těla pravda proměněného a uzpůsobeného pro život v Božím království, ale přece stále těla.

Tak máme dnes před sebou slovo Kristovo. Zvěstuje nám Krista jako jedinečného Syna Otcova, Syna Božího, jako toho, kdo činí to, co činí jeho Otec. A co to je? Na prvém místě je to dar nového života. Nového života, který započíná již zde a plnosti dojde při vzkříšení těla na konci věků. Připomínáme si, že je to jen a pouze Kristovo slovo a on sám, kdo je cestou k životu, k životu nové kvality, k životu v nové perspektivě. U Krista nacházíme Boží lásku, přijetí, odpuštění hříchů a moc vzkříšení. Na cestu slyšení Kristova slova a víry v něho, na cestu nového života, ano zmrtvýchvstání, nás dnešní text znovu zve.

Sbor CB Praha 3, neděle 29.5.2016, Michal Žemlička